

Analiza przygotowania przedstawicieli społeczności romskiej do egzaminu potwierdzającego kompetencje zawodowe jako model

PROGRAM NAUCZANIA

w ramach projektu:

„Przygotowanie Romów do egzaminu Izby Rzemieślniczej sprawdzającego umiejętności zawodowe”

podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Opis przedsięwzięcia wraz z analizą skuteczności zastosowanej metody, a także instrukcja transferu metody.

Opracowany model wraz z analizą skuteczności

Opracowany model wraz z analizą skuteczności

ZAŁOŻENIA PROJEKTU

Głównym założeniem projektu było przygotowanie 5 osób pochodzenia romskiego do egzaminu potwierdzającego zakres kompetencji zawodowych przed komisją Izby Rzemieśniczej w formie egzaminu sprawdzającego. Egzamin z takiego zakresu nie wymaga od zdających uczęszczania do szkoły branżowej, ale też nie ma takiej rangi jak egzaminy czeladnicze czy mistrzowskie.

Egzamin sprawdzający

Egzamin sprawdzający w rzemiośle¹ wiąże się z przyuczeniem do wykonywania określonych czynności zawodowych i składany jest przed komisją egzaminacyjną izby rzemieśniczej zgodnie z Uchwałą Nr 11 Zarządu Związku Rzemiosła Polskiego z dnia 10 września 2003 r. znak:NO-I-130/ES/03 - w sprawie: egzaminów sprawdzających przeprowadzanych po zakończeniu przyuczenia do wykonywania określonej pracy (podjęta na podstawie art. 7 ust. 5 pkt. 5 oraz art. 12 ust. 4 ustawy z dnia 22 marca 1989r. o rzemiośle (Dz. U. z 2002 r. Nr 112, poz.979 z późn. zm.) i § 16 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie przygotowania zawodowego młodocianych i ich wynagradzania (Dz. U. Nr 60, poz. 278 z późn. zm.).

Warunki dopuszczenia do egzaminu sprawdzającego określa rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 stycznia 2017 r. w sprawie egzaminu czeladniczego, egzaminu mistrzowskiego oraz egzaminu sprawdzającego, przeprowadzanych przez komisje egzaminacyjne izb rzemieśniczych (Dz.U. z 2017 r., poz. 89), którego § 7 brzmi:

---

¹ <http://www.irpoznan.com.pl/strona,egzamin-sprawdzajacy-dla-osob-doroslych.html>

„Do egzaminu sprawdzającego dopuszcza się osobę, która ukończyła kształcenie ustawiczne w formie pozaszkolnej z zakresu umiejętności zawodowych wchodzących w zakres zawodu, którego dotyczy egzamin.”

Egzamin sprawdzający przed komisją izbą rzemieślniczą w przypadku niniejszego projektu zakładał poza formalnym podniesieniem kwalifikacji zawodowych także wzrost samooceny osób w nim uczestniczących oraz wyrobienie nawyków edukacyjnych. Bardzo duża liczba osób w społeczności romskiej posiada wykształcenie maksymalnie podstawowe, w związku z tym nie legitymują się żadnymi potwierdzeniami kwalifikacji zawodowych - dyplomami czy też certyfikatami. Stąd zrealizowana innowacja społeczna zapewniła „uproszczoną” ścieżkę do potwierdzenia umiejętności zawodowych w zakresie poszukiwanym na rynku pracy.

Według założeń projektu 5 osób pochodzenia romskiego miało być przygotowanych do egzaminu sprawdzającego, a efektem miały być wspomniane podniesienie kwalifikacji zawodowych. Uzyskanie dokumentu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe miało według założeń projektu stać się elementem „wyrabiania” nawyku uczenia się ustawicznego i podnoszenia aspiracji dotyczących podnoszenia poziomu życia przez naukę i pracę.

Osoby, które zgłosiły się do projektu miały zapoznawać się z określonego zakresu umiejętności zawodowych, w tym wypadku było to monter ścianek suchej zabudowy na bazie płyt gipsowo – kartonowych. Materiały edukacyjne, z których korzystali uczestnicy projektu zostały w ramach niniejszego projektu przygotowane, obejmując m. in. przygotowanie filmów instruktażowych. Zgodnie z założeniami projektu materiały te miały za zadanie usprawnić proces edukacji, a co najważniejsze, korzystać z formy, która spowoduje zwiększenie zaangażowania w ten proces ze strony osób w nim uczestniczących. Szczegółowy opis zasobów edukacyjnych znajduje się w dalszej części analizy – rozdział trzeci. Wsparciem w ramach korzystania z przygotowanych materiałów edukacyjnych w działaniach projektowych był mentor, którego rola została opisana w rozdziale drugim. Dodatkowy proces motywacji przez mentora miał się odbywać na spotkaniach z osobami uczestniczącymi

w projekcie,.

1. ROLA MENTORA W PROCESIE EDUKACJI

Pomimo że same treści edukacyjne zawierały elementy wpływające na zaangażowanie, w procesie edukacji uczestniczył także mentor, którego głównym zadaniem było dzielenie się doświadczeniem, praktyką, wskazanie pewnych dróg i rozwiązań oraz wspieranie swoich podopiecznych w osiąganiu celów, a także zainicjowanie całego procesu edukacyjnego. Działania mentora mimo wspomnianych systemów motywacyjnych wbudowanych w dedykowaną aplikację z materiałami edukacyjnymi według założeń sprzed realizacji projektu miały wpływać na koncentrację działań na priorytetach i wzmocnienie orientacji na samorealizację. Rola mentora została powierzona osobie z wykształceniem wyższym o pozycji lidera w społeczności romskiej, która swoim przykładem może potwierdzić znaczenie rozwoju edukacyjnego i zawodowego i podnoszenie kompetencji.

Zgodnie z założeniami modelu mentor wspierał zdobywanie umiejętności zawodowych oraz motywował do sukcesywnego zdobywania wiedzy teoretycznej za pomocą aplikacji. Obie te funkcje były powiązane z autorytetem mentora jako lidera społeczności, osoby cieszącej się szacunkiem w danym środowisku. Takich osób w społeczności romskiej jest względnie mało, a więc siła ich oddziaływania na całą społeczność znikoma, dlatego tak ważne jest poszukiwanie takich osobowości, które znają system relacji w tej społeczności oraz mogą stanowić pozytywny wzorzec. Istotą proponowanego podejścia jest swoiste „przyspieszenie” upowszechniania się przedsiębiorczych wzorców osobowych, w związku z czym były znaczące wymagania postawione wobec mentora.

2. ELEMENTY MOTYWACYJNE ZAWARTE W MATERIAŁACH JAKO SWOISTY SYSTEM WSPARCIA DLA MENTORA

Rola mentora w procesie edukacji osób przygotowujących się w ramach projektu do egzaminu z zakresu umiejętności zawodowych opierała się na funkcji osoby pomagającej zrozumieć i motywować do opanowania przygotowanych materiałów edukacyjnych. Materiały dydaktyczne były przygotowane tak, aby cechowały się przyjaznym layoutem, dużą liczbą zdjęć, grafik oraz filmów pozwalających w sposób możliwie przyjazny przedstawić zagadnienia niezbędne do zdania egzaminu potwierdzającego kompetencje zawodowe w izbie rzemieślniczej.

Według założeń materiał wideo, grafiki i przejrzysta forma miały być zdecydowanie lepiej zrozumiałe i przyswajalne dla odbiorców, niż treść zawarta w podręcznikach czy broszurach. Tego typu materiały stanowiły uatrakcyjnienie oraz zachętę do podjęcia próby zapoznania się z nimi przez osoby uczestniczące w projekcie. Umieszczenie tych materiałów na dedykowanej aplikacji internetowej miało pozwolić sięgać po nie w każdej wolnej chwili za pomocą telefonu. I co najważniejsze, bez reżimu czasowego, co miało być kluczowym aspektem z punktu widzenia motywacyjnego, gdyż na etapie powstawania koncepcji można było zaobserwować, że dotychczasowe formy szkoleń opierały się na modelu szkolnym, czyli posiadały ramy czasu i miejsca.

Duża liczba Romów pozostających bez wykształcania sugerowała, że ten typ edukacji nie jest atrakcyjną formą dla społeczności romskiej, co w konsekwencji przekłada się na unikanie edukacji w ich kulturę. Układ treści materiałów dydaktycznych był oparty na założeniach powodujących zwiększenie motywacji, wśród których należy wymienić takie rozwiązania jak pasek postępu zdobytej wiedzy, ilość materiału która pozostała do końca czy przypomnienie o zdobytych zasobach wiedzy. Materiały edukacyjne zostały dostosowane do prezentowania ich na urządzeniach mobilnych, co z założenia miało przyczynić się do

ograniczenia barier dostępności w postaci posiadania komputera lub planowania sobie czasu na naukę. Aby osiągnąć ten cel, aplikacja została przygotowana w oparciu o mechanizmy responsywności, czyli obraz kursu automatycznie dostosowywał się do rozmiaru ekranu urządzenia na którym był odtwarzany.

Rysunek przedstawia screen tej samej części materiału wyświetlanego na różnych rozdzielczościach – po lewej szerokość ekranu 1920 px a po prawej 360 px.

3. Wykonanie ścianek działowych z płyty G-K

3.3 Docinanie płyt G-K

[Dowiedz się jakie są zasady cięcia płyt G-K](#)

Kolejną czynnością jest docięcie **płyt gipsowo-kartonowych** lub **gipsowo-włóknowych**. Przy pracy tej należy zachować szczególną staranność i dokładność. Warto również pamiętać, że płyta powinna być o jakieś 15–17 mm krótsza niż wysokość pomieszczenia. Dzięki temu będzie się mogła bez problemu odkształcać po zamontowaniu. Płyty nie powinny dotykać podłogi, stropu ani ścian konstrukcyjnych, gdyż spowoduje to przenoszenie przez nie dźwięków. Najlepiej pozostawić około 10-milimetrowe odstępy od sufitu i około 5-milimetrowe od ścian bocznych.

W miarę możliwości należy unikać niepotrzebnego sztukowania płyt, a jeżeli zajdzie już taka potrzeba (np. jeśli pomieszczenie jest wyższe niż długość standardowych płyt – 3 m), to należy pamiętać, że połączenie nie mogą znajdować się w jednej linii na długości całej ściany! Odległość pomiędzy sąsiadującymi łączeniami powinna wynosić minimum 400 mm. Płyty układane wokół otworu drzwiowego należy wyciąć w kształcie litery L, a ich łączenie powinno przypadać możliwie jak najbliżej środka nadproża. Pozwala to zapobiec pękaniu złącza.

3. Wykonanie ścianek działowych z płyty G-K

3.3 Docinanie płyt G-K

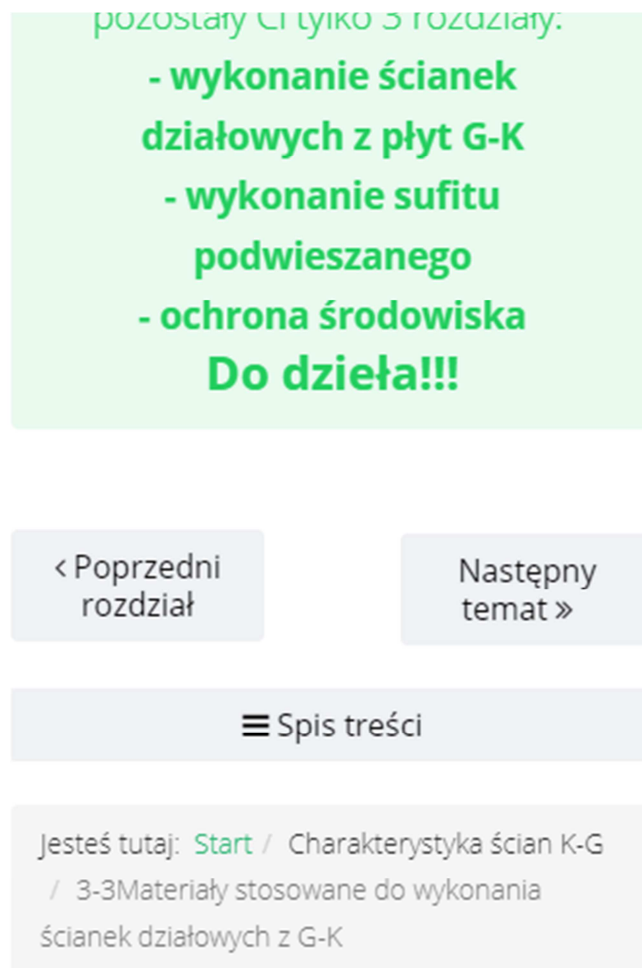
[Dowiedz się jakie są zasady cięcia płyt G-K](#)

Kolejną czynnością jest docięcie **płyt gipsowo-kartonowych** lub **gipsowo-włóknowych**. Przy pracy tej należy zachować szczególną staranność i dokładność. Warto również pamiętać, że płyta powinna być o jakieś 15–17 mm krótsza niż wysokość pomieszczenia. Dzięki temu będzie się mogła bez problemu odkształcać po zamontowaniu. Płyty nie powinny dotykać podłogi, stropu ani ścian konstrukcyjnych, gdyż spowoduje to przenoszenie

Treści edukacyjne cechowały się ponadto intuicyjnym sposobem nawigacji, oparty na prostym spisie treści oraz strzałkach nawigacyjnych przenoszących do następnego rozdziału. Zawierał on cztery elementy takie jak: kliknięcie następnego rozdziału, powrót do poprzedniego rozdziału, oraz przejście do głównego spisu treści. Główny spis treści w większości materiałów edukacyjnych znajduje się zazwyczaj po lewej lub prawej stronie, obok zasadniczej treści, jednak tym razem ze względu na możliwości mobilne aplikacji znalazł się on pod przyciskami nawigującymi przejście do innych rozdziałów. Mogło również być zastosowane rozwiązanie z rozwijanym spisem treści, które wysuwa się z panelu bocznego krawędzi ekranu lub cały czas jest widoczne w nagłówku np. w postaci trzech kreseczek jako

skrót, ale ze względu na grupę docelową jak i ograniczenia widoczności ekranu na urządzeniach mobilnych zdecydowano się w tym przypadku na widoczny przycisk, który za każdym razem mógł nas przenieść do spisu treści całego podręcznika. Aby takie rozwiązanie z punktu widzenia użytkownika prawidłowo funkcjonowało, musiał być wprowadzony dodatkowy element, jak ścieżka miejsca na mapie serwisu.

Rysunek poniżej przedstawia widok na urządzeniach mobilnych elementów nawigacyjnych wraz z ścieżką położenia w serwisie.

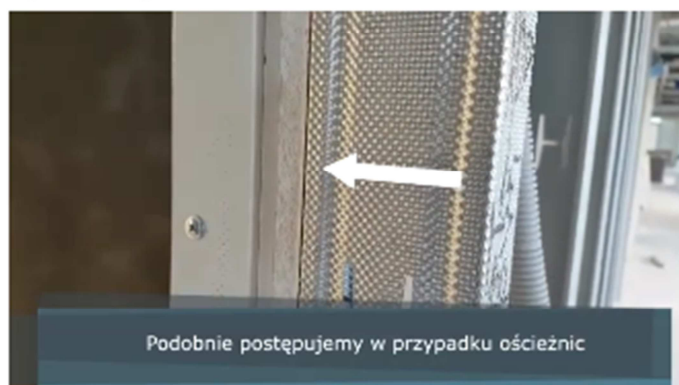

Duży nacisk był położony także na dodatkowe aspekty motywacji jak chociażby materiały wideo oraz grafiki. Każdy rozdział składa się z niedużej części tekstowej oraz ilustrującego go

materiału wideo. Materiały te także zostały dostosowane do odbiorców przeglądających je na urządzeniach mobilnych. Wielkość napisów musiała być tak dobrana, aby osoby przeglądające je bez problemu odczytały zawarte w nich napisy. Tutaj także należy zwrócić uwagę na sposób korzystania z urządzeń mobilnych, gdyż niektóre osoby z przyzwyczajenia w czasie przyglądania materiałów wideo trzymają je w pozycji pionowej. Obrócenia takiego smartfona do pozycji poziomej powoduje przeskalowanie rozdzielczości ekranu i wszystkie elementy łącznie z napisami skalują się do większych rozmiarów.

Wielkość napisów w filmie instruktażowym na urządzeniu mobilnym trzymanym w pozycji pionowej.

Zobaczcie na filmie jakie są zasady prawidłowo wykonanego stelażu:

Sztukowane płyty nie mogą się łączyć w jednej linii:

O ile materiały wideo miały oddziaływać mobilizacyjnie w sposób pośredni – zapewniając atrakcyjną formę całości, to w aplikacji zostały zawarte dodatkowe elementy motywacyjne, takie jak wspomaganie tekstami informującymi o postępie nauki, czy też informujące o

zakresie materiału, jaki pozostał jeszcze do opanowania. Wprowadzono także animowane wstawki obrazujące w sposób procentowy zakres materiału całego ebooka. Zostały one umieszczone pod każdym rozdziałem i w momencie przewijania przez użytkownika strony (po przejrzaniu całego rozdziału) animował się procentowy udział opanowanego zakresu materiału w stosunku do całości.

Widok animacji procentowego udziału zdobytej wiedzy oraz tekst motywacyjny widziany w urządzeniu mobilnym (pozycja pionowa)

Po tym rozdziale powinieneś wiedzieć:

- Jak prawidłowo docinać płyty G-K

Jeśli tak jest to twój poziom wiedzy
na kursie wynosi:

42 %

< Poprzedni
rozdział

Następny
rozdział >

≡ Spis treści

Koncepcja stworzonych materiałów, w skład której wchodzi treści, menu nawigacyjne oraz elementy motywacyjne, miała ograniczyć interfejs całości do niezbędnego minimum oraz

przedstawić treści merytoryczne w atrakcyjnej formie. Względne ograniczenie treści pisanych oraz zilustrowanie wszystkich zagadnień w postaci filmów wideo miało ten cel przybliżyć.

3. EFEKTY KSZTAŁCENIA

Szczególnie należy podkreślić w ramach charakterystyki efektów kształcenia to, że egzamin sprawdzający zdawany przed komisją izby rzemieślniczej może mieć szerokie zastosowanie do zróżnicowanych grup defaworyzowanych na rynku pracy. Realizacja niniejszego projektu wskazuje na przykładzie przedstawicieli społeczności romskiej, odznaczającej się problemami z uzyskaniem formalnego wykształcenia, że możliwość uzyskania potwierdzenia kwalifikacji była bardzo atrakcyjna.

Z perspektywy uczestników projektu, dla których uzyskanie uprawnień zawodowych wydawało się czymś „poza zasięgiem”, stało się dostępne uzyskanie cenionych na rynku pracy kwalifikacji. Jak również należy wskazać, że uzyskanie owych uprawnień stało się podstawą do, co należy szczególnie podkreślić, artykułowania przez uczestników projektu aspiracji w zakresie zdobywania kolejnych uprawnień rzemieślniczych – czeladnika i mistrza. Istotne jest zatem wskazanie owej dalszej ścieżki zdobywania kwalifikacji rzemieślniczych.

A zatem warunki dopuszczenia do egzaminu czeladniczego² określa rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 stycznia 2017 r. w sprawie egzaminu czeladniczego, egzaminu mistrzowskiego oraz egzaminu sprawdzającego przeprowadzanych przez komisje egzaminacyjne izb rzemieślniczych (Dz.U. z 2017 r., poz. 89), którego § 5 brzmi:

Do egzaminu czeladniczego izba rzemieślnicza dopuszcza osobę, która spełnia jeden z następujących warunków:

1. ukończyła naukę zawodu u rzemieślnika jako młodociany pracownik oraz dokończanie teoretyczne młodocianych pracowników w szkole lub w formach pozaszkolnych;

² <http://www.irpoznan.com.pl/strona,warunki-dopuszczenia-do-egzaminu.html>

2. posiada świadectwo ukończenia gimnazjum albo ośmioletniej szkoły podstawowej oraz ukończyła kształcenie ustawiczne w formie pozaszkolnej, dotyczące umiejętności zawodowych wchodzących w zakres zawodu, w którym zdaje egzamin;
3. jest uczestnikiem praktycznej nauki zawodu dorosłych, o której mowa w art. 53c ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;
4. posiada świadectwo ukończenia gimnazjum albo ośmioletniej szkoły podstawowej i co najmniej trzyletni okres wykonywania zawodu, w którym zdaje egzamin;
5. posiada świadectwo ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej albo dotychczasowej szkoły ponadpodstawowej, prowadzącej kształcenie zawodowe o kierunku związanym z zawodem, w którym zdaje egzamin;
6. posiada tytuł zawodowy w zawodzie wchodzącym w zakres zawodu, w którym zdaje egzamin, oraz co najmniej półroczny okres wykonywania zawodu, w którym zdaje egzamin;
7. posiada świadectwo ukończenia gimnazjum albo ośmioletniej szkoły podstawowej oraz zaświadczenie o zdaniu egzaminu sprawdzającego lub świadectwo potwierdzające kwalifikację w zawodzie, a także co najmniej roczny okres wykonywania zawodu, w którym zdaje egzamin, po uzyskaniu zaświadczenia o zdaniu egzaminu sprawdzającego lub świadectwa potwierdzającego kwalifikację w zawodzie.

Z kolei warunki dopuszczenia do egzaminu mistrzowskiego w rzemiośle³, którego zdanie uprawnia do kształcenia uczniów/pracowników, określa rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 stycznia 2017 r. w sprawie egzaminu czeladniczego, egzaminu mistrzowskiego oraz egzaminu sprawdzającego przeprowadzanych przez komisje egzaminacyjne izb rzemieślniczych (Dz.U. z 2017 r., poz. 89), którego § 6 brzmi:

Do egzaminu mistrzowskiego izba rzemieślnicza dopuszcza osobę, która spełnia jeden z następujących warunków:

---

³ <http://www.irpoznan.com.pl/strona,warunki-dopuszczenia-do-egzamin.html>

1. posiada świadectwo ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej albo dotychczasowej szkoły ponadpodstawowej oraz tytuł czeladnika lub równorzędny w zawodzie, w którym zdaje egzamin, a także:
  - co najmniej trzyletni okres wykonywania zawodu, w którym zdaje egzamin, po uzyskaniu tytułu zawodowego, albo
  - co najmniej sześćoletni okres wykonywania zawodu, w którym zdaje egzamin, łącznie przed i po uzyskaniu tytułu zawodowego;
2. posiada świadectwo ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej albo dotychczasowej szkoły ponadpodstawowej oraz co najmniej sześćoletni okres wykonywania zawodu, w którym zdaje egzamin, w ramach samodzielnie prowadzonej działalności gospodarczej;
3. posiada świadectwo ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej albo dotychczasowej szkoły ponadpodstawowej oraz tytuł czeladnika lub równorzędny w zawodzie wchodzący w zakres zawodu, w którym zdaje egzamin, a także co najmniej trzyletni okres wykonywania zawodu, w którym zdaje egzamin, po uzyskaniu tytułu zawodowego;
4. posiada świadectwo ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej albo dotychczasowej szkoły ponadpodstawowej oraz tytuł mistrza w zawodzie wchodzącym w zakres zawodu, w którym zdaje egzamin, a także co najmniej roczny okres wykonywania zawodu, w którym zdaje egzamin, po uzyskaniu tytułu mistrza;
5. posiada świadectwo ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej albo dotychczasowej szkoły ponadpodstawowej, dających wykształcenie średnie i kształcących w zawodzie wchodzącym w zakres zawodu, w którym zdaje egzamin, oraz tytuł zawodowy w zawodzie wchodzącym w zakres zawodu, w którym zdaje egzamin, a także co najmniej dwuletni okres wykonywania zawodu, w którym zdaje egzamin, po uzyskaniu tytułu zawodowego;
6. posiada dyplom ukończenia szkoły wyższej na kierunku lub w specjalności w zakresie wchodzącym w zakres zawodu, w którym zdaje egzamin, oraz co najmniej roczny okres wykonywania zawodu, w którym zdaje egzamin, po uzyskaniu tytułu zawodowego.

Podsumowanie

Efektem projektu stało się przezwycięzenie utrwalonych kulturowo barier

edukacyjnych. Było to możliwe zarówno dzięki perspektywie uzyskania atrakcyjnych, cenionych na rynku kwalifikacji rzemieślniczych, jak też procesowi nauki, z wykorzystaniem technologii informatycznych oraz wsparciu mentora. Z tego punktu widzenia połączenie tych elementów z perspektywą uzyskania kwalifikacji w formie egzaminu sprawdzającego izby rzemieślniczej – z perspektywą uzyskania kwalifikacji czeladniczych oraz mistrzowskich, stanowi spójny model do zastosowania w odniesieniu nie tylko do społeczności romskiej, ale też do innych kategorii społecznych.